

19. Oikeusaputoimisto

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin oikeusaputoimiston toiminnasta v. 1947 oli seuraava:

Kaupunginvaltuuston marraskuun 13 ja 27 p:nä 1946 oikeusaputoimistoa varten vahvistaman muutetun johtosäännön mukaan oikeusaputoimiston yleistä toimintaa johtaa ja valvoo lautakunta, johon kuuluu 5 kaupunginvaltuuston vuodeksi kerrallaan valitsemaa jäsentä, joista valtuusto määrää yhden puheenjohtajaksi. Lautakunta valitsee itse keskuudestaan varapuheenjohtajan.

Kokouksessaan joulukuun 18 p:nä 1946 valitsi kaupunginvaltuusto oikeusaputoimiston lautakuntaan v:ksi 1947 puheenjohtajaksi oikeusneuvos G. F. Nyberghin ja jäseniksi opiskelija E. A. Aleniuksen, varatuomari E. I. Sahlanin, hovioikeuden auskultantti L. P. Sauraman sekä liittosihteeri T. A. Sumun. Näistä lautakunta valitsi kokouksessaan tammikuun 20 p:nä varapuheenjohtajakseen liittosihteeri Sumun. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli päätoimittaja L. E. Aho.

Lautakunnalla oli vuoden kuluessa 4 kokousta. Kokouksissa käsiteltiin pääasiassa juoksevia asioita.

Oikeusavustajan tointa hoiti kuluneen vuoden aikana varatuomari Y. J. E. Hämesalo ja apulaisoikeusavustajan tointa varatuomari S. M. K. Korpela. Toimistoapulaisena oli rouva A. S. Lindegrén. Kesälomasijaisina toimivat varatuomari M. A. Eklund ja neiti A. Hämäläinen.

Oikeusaputoimiston menoja varten oli kertomusvuoden talousarviossa varattu 313 684 mk edellisen vuoden vastaavan määrärahan oltua 293 206 mk. Eräät määrärahat osoittautuivat kuitenkin riittämättömiksi, minkä vuoksi valtuusto marraskuun 26 p:nä oikeutti lautakunnan ylittämään eräitä tilejä yhteensä 44 357 mk.

Kuluvan vuoden aikana saatiin toimeksiantoja Tampereen ja Lahden kaupunkien oikeusaputoimistoilta sekä Vaasan ja Turun kaupunkien oikeusavustajilta. Muutamia toimeksiantoja oli myös Tukholman kaupungin (Stockholms stads rättshjälpsanstalt) ja Tukholman läänin (Stockholms läns rättshjälpsanstalt) oikeusaputoimistoilta sekä Norrköpingin kaupungin oikeusaputoimistolta.

Rekisteröityjen asioiden luku oli kuluneena vuonna 1 562 oltuaan edellisenä vuonna 1 484. Liitosalueitten kaupunkiin yhdistämisen johdosta lisääntyi toimiston asiakkaiden käyntien luku v. 1946 huomattavasti. Kuluneena vuonna oli käyntien luku edelleen suuri, vaikka se laski jonkun verran edelliseen vuoteen verraten. Tämä johtui osaksi siitä, että liitosalueen asiakkaat, joilla ei aikaisemmin ollut mahdollisuutta saada maksutonta oikeusapua, käyttivät heti liittymisen tapahduttua suuressa mitassa toimiston apua usein vanhojen hoitamatta jääneiden oikeusasioittensa selvittämiseen. Nytemmin on tilanne tässä suhteessa tasaantunut.

Kuluneena vuonna muodostivat työ- ja palkkariidat suurimman asiaryhmän, mutta näistä saatiin, kuten edellisenä vuonnakin, suurin osa sovinnolla järjestettyä, tarvitsematta ryhtyä oikeudenkäyntiin. Perheen elatusasiat lisääntyivät ja samoin avioeroasiat. Veroasiat ja huoneenvuokra-asiat vähenivät sitävästoin.

Käyntien luku oli 10 383, edellisenä vuonna 11 054, v. 1945 9 489 ja v. 1944 8 763.

Eri kuukausien osalle käynnit jakautuivat seuraavasti:

Kuukausi	Vastaan- otto- päiviä	Käyntejä		Kunkausi	Vastaan- otto- päiviä	Käyntejä	
		kaikkiaan	päivää kohden			kaikkiaan	päivää kohden
Tammikuu	25	926	37.0	Heinäkuu	27	902	33.4
Helmikuu	24	812	33.8	Elokuu	26	899	34.6
Maaliskuu	25	853	34.1	Syyskuu	26	892	34.3
Huhtikuu	23	779	33.9	Lokakuu	27	942	34.9
Toukokuu	25	882	35.3	Marraskuu	25	912	36.5
Kesäkuu	24	873	36.4	Joulukuu	23	711	30.9
Yhteensä					300	10 383	34.6

Kuten edellä olevasta yhdistelmästä ilmenee, oli oikeusaputoimisto vuoden kuluessa avoinna 300 päivää. Käyntien luku päivää kohden oli 34.6, niiden oltua edellisenä vuonna 36.4 ja v. 1945 31.4.

Suurin käyntien luku samana päivänä oli 59 ja pienin 3.

Alempana olevat tilastotiedot osoittavat rekisteröityjen asioitten luvun ja rekisteröityjen asiakkaiden säädyn, ammatin ym. niissä asioissa, joissa toimisto ryhtyi oikeudenkäyntiin, kirjallisiin tehtäviin tai pitempiin suullisiin neuvotteluihin.

Tällaisten asiain kokonaismäärä oli 1 580, joista 1 562 oli kertomusvuonna tulleita ja 18 edelliseltä vuodelta siirtyneitä. Kirjallisia toimituksia oli 1 618, niistä hakemuskirjoja 608.

Säätynsä tai ammattinsa ja sukupuolensa mukaan kävijät ryhmittyivät seuraavasti:

	Mp.	Np.	Yht.		Mp.	Np.	Yht.
Ajomiehiä	3	—	3	Meijeristejä	—	1	1
Asiapoikia	1	—	1	Mekanikkoja	5	—	5
Autonapumiehiä	6	—	6	Merimiehiä	7	—	7
Autonasentajia	15	—	15	Metallityöntekijöitä	9	—	9
Autonkuljettajia	32	—	32	Modisteja	—	3	3
Emännöitsijöitä	—	4	4	Muurareita	6	—	6
Harjantekijöitä	2	—	2	Muusikereita	1	—	1
Hierojia	—	3	3	Naimisissa olevia naisia			
Hitsaajia	5	—	5	ja leskiä	—	469	469
Insinöörejä	1	—	1	Näyttelijöitä	1	2	3
Jalkinetyöntekijöitä	9	—	9	Ompelijoita	—	53	53
Kanttoriurkureita	1	—	1	Partureita	—	12	12
Kapellimestareita	1	—	1	Peltiseppiä	16	—	16
Keittäjiä	—	20	20	Pesijöitä	—	6	6
Kirjapainotyöntekijöitä	—	11	11	Poliisikonstaapeleita	6	—	6
Kirvesmiehiä	23	—	23	Postinkantajia	3	—	3
Kivityöntekijöitä	10	—	10	Putkityöntekijöitä	11	—	11
Konemestareita	4	—	4	Puuseppiä	11	—	11
Konttoristeja	1	25	26	Puutarhureita	6	—	6
Kotiapulaisia	—	36	36	Raitiovaununrahastajia	3	3	6
Kulkukauppiaita	9	2	11	Rautatieläisiä	4	1	5
Kultaseppiä	2	—	2	Ravintola-apulaisia	—	40	40
Kutoja	—	8	8	Sairaanhoitajia	—	7	7
Kylvettäjiä	—	3	3	Sanomalehdenjakajia	—	2	2
Laitosmiehiä	2	—	2	Satamatyöntekijöitä	5	—	5
Lasinleikkaajia	2	—	2	Sekatyöntekijöitä	75	52	127
Lastentarhanopettajia	—	1	1	Seppiä	10	—	10
Leipureita	3	4	7	Siivoojia	—	47	47
Liikeapulaisia	2	21	23	Sorvaajia	7	—	7
Lämmittäjiä	14	—	14	Sähköasentajia	6	—	6
Maalareita	15	—	15	Talonmiehiä	5	1	6

	Mp.	Np.	Yht.		Mp.	Np.	Yht.
Tarjoilijoita	—	24	24	Valokuvaajia	1	1	2
Tehdastyöntekijöitä	3	61	64	Varastoapulaisia	19	2	21
Torikauppiaita	—	1	1	Verhoilijoita	1	—	1
Turkistytöntekijöitä	—	1	1	Viilaaajia	11	—	11
Työnjohtajia	5	—	5	Yövärtijöitä	19	—	19
Vaattureita	2	3	5				
Vahtimestareita	8	—	8	Yhteensä	429	930	1 359

Vuoden aikana käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittyminen laatunsa mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:		Yleisiä veroja koskevia asioita	156
vuokrasaatavia	25	Holhousasioita	11
työ- ja palkkariitoja	302	Tiedusteluja, hakemuksia, valituksia ym.	213
muuta saamisoikeuksia koskevia asioita	45	Vähäpätöisiä rikosasioita	19
Esineoikeuteen kuuluvia asioita	21	Toimeksiantoja	21
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:		Sotilasavustuksia ja huoltoeläkkeitä koskevia asioita	9
avioerojuttuja	211	Tapaturma-asioita	27
avioliittoriitoja	15	Huoneenvuokra-asioita	175
perheen elatusasioita	272	Lapsen sukuasemaa koskevia asioita	2
kuolleeksi julistamisia	4		
Perintöoikeuteen kuuluvia asioita ...	37	Yhteensä	1 580
Testamenttioikeuteen kuuluvia asioita	15		

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteistä riippui, vuoden aikana lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi 1 557, kuten näkyy seuraavista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	504	Annettu eri viranomaisille	608
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	287	Juttuja, joissa toimisto otti haasteen, mutta ei ajanut loppuun	68
Erinäisistä syistä jätetty sillensä	90	Yhteensä	1 557

Edellä mainitut eri virastoille jätetyt 608 asiaa, joihin ei sisälly Helsingin raastuvan-oikeuteen ja muualle otettuja haasteita, jakautuivat eri viranomaisten kesken seuraavasti:

Tasavallan presidentti	18	Hinta- ja palkkaneuvosto	2
Valtioneuvosto	4	Uudenmaan läänin maaherra	80
Valtiovarainministeriö	17	Turun ja Porin läänin maaherra	4
Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö	8	Hämeen läänin maaherra	2
Puolustusministeriö	6	Vaasan läänin maaherra	1
Sosiaaliministeriö	27	Kymen läänin maaherra	6
Oikeusministeriö	2	Oulun läänin maaherra	2
Kansanhuoltoministeriö	9	Helsingin kaupungin:	
Korkein oikeus	12	kaupunginhallitus	62
Korkein hallinto-oikeus	8	tutkijalautakunta	9
Turun hovioikeus	23	tulo- ja omaisuusverolautakunta ...	4
Itä-Suomen hovioikeus	1	maistraatti	6
Postihallitus	2	ensimmäinen kaupunginvouti	13
Rautatiehallitus	3	raastuvanoikeus	15
Lääkintöhallitus	2	poliisimestari	1
Vakuutusosasto	13	huoneenvuokralautakunta	89
Valtion tapaturmatoimisto	10	vuokrantarkastuslautakunta	63
		huoltolautakunta	2

lastensuojelulautakunta	1	Tampereen raastuvanoikeus	1
kansanhuoltolautakunta	2	Rauman raastuvanoikeus	1
työasiainlautakunta	1	Kuopion raastuvanoikeus	1
verovirasto	9	Helsingin pitäjän nimismies	1
Uudenmaan läänin kuukausipalkkojen tarkastuslautakunta	3	Hyvinkään pitäjän nimismies	1
Uudenmaan läänin tulo- ja omaisuus- veron tarkastuslautakunta	27	Kontiolahden pitäjän nimismies	1
Turun kaupunginvouti	1	Perniön pitäjän nimismies	1
Kokkolan kaupunginvouti	1	Pornaisten pitäjän nimismies	1
Tammissaren kaupunginvouti	1	Pyhjärven pitäjän nimismies	2
Lahden kaupunginvouti	1	Pyhäselän pitäjän nimismies	1
Vaasan kaupunginvouti	1	Tuusulan pitäjän nimismies	1
Tampereen kaupunginvouti	1	Vihdin pitäjän nimismies	1
Lahden työasiainlautakunta	1	Suomen pankki	2
Halikon tuomiokunnan tuomari	1	Turun ja Porin läänin verojen tarkas- tuslautakunta	2
Lappeen tuomiokunnan tuomari	1	Vaasan läänin valtionverojen tar- kastuslautakunta	1
Liperin tuomiokunnan tuomari	1	Ent. Viipurin hoitokunta	1
Rovaniemen tuomiokunnan tuomari...	1	Rauman poliisilaitos	1
Tuusulan tuomiokunnan tuomari	2	Helsingin maalaiskunnan kunnanval- tuusto	1
Mikkelin maistraatti	1	Helsingin maalaiskunnan seurakunta	1
Turun raastuvanoikeus	2		
Vaasan raastuvanoikeus	1		
			Yhteensä 608

Se seikka, että 90 asiaa jätettiin sillensä, johtui samoin kuin edellisinä vuosina siitä, etteivät oikeudenetsijät, sen jälkeen kuin oikeusaputoimisto oli ryhtynyt ensimmäiseen toimenpiteeseen eikä sopimusta voitu saada aikaan, enää jatkaneet asiaansa, mutta myöskin siitä, ettei ollut toiveita juttujen voittamisesta oikeudenkäynnillä, sekä lopuksi siitä, että hakijat eivät joko tahtoneet tai voineet esittää asian edelleen ajamiseen tarvittavaa varattomuustodistusta.

Syynä siihen, että toimisto ei ajanut perille 68 asiaa, joissa haaste jo oli otettu, oli osoittain siksi, että haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella oleviin tuomioistui-
miin, joissa toimiston virkamiehet eivät ole velvolliset oikeudenetsijöitä avustamaan, ja osittain, ettei vastaajia oltu haasteella tavattu tai että asia oli järjestetty ennen oikeu-
den istuntoa.

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin vuoden aikana 378 asiassa. Näistä ajoi toimisto vuoden kuluessa loppuun 287 asiaa, joista voitettiin 282 ja hävittiin 5 asiaa. Helsingin raastu-
vanoikeudessa esiinnyttiin vuoden kuluessa toimiston puolesta 350 kertaa 196 päivänä.